

Mattilsynet

17. november 2022

INNSPILL TIL FORSKRIFT OM AVL AV HUND

Norsk Kennel Klub (NKK) ønsker en forskrift som regulerer all hundeavl velkommen. Per i dag er det kun avl tilknyttet NKK som er regulert, og mangelen på et nasjonalt regelverk gjør at den uorganiserte og useriøse avlen i praksis ikke følges opp hverken av Mattilsynet eller andre aktører. Det er derfor på høy tid at vi får et regelverk felles for alle som er involvert i avl av hund, til det beste for hundene våre.

NKK ser imidlertid at forskriftsforslaget slik det nå er utformet, langt på vei kun er egnet til å regulere den allerede regulerte avlen tilknyttet NKK, og at forskriften ikke vil kunne favne hele bredden i avl av hund. Konsekvensen av dette er at avl som i dag ikke er gjenstand for regulering, den uorganiserte og uansvarlige avlen, heller ikke i praksis fanges opp av den nye forskriften. Forskriftens formål og hensikt oppfylles derfor ikke slik forskriftsforslaget er utformet.

Videre oppfatter vi at forskriften i all hovedsak er negativt ladet og at det i for liten grad er lagt vekt på de positive sidene ved avl. NKK mener forskriften om avl også bør ha til hensikt å fremme hunders positive og typiske egenskaper, fremfor å unngå enkelte egenskaper og sykdom. Videre bør forskriften også legge vekt på avl som sikrer en populasjon med bredt nok genetisk grunnlag for videre avl.

Vi ber Mattilsynet vurdere totalinntrykket forskriften skaper av hundeavl og gjøre nødvendige endringer slik at det kommer tydeligere frem at et organisert og ansvarlig avlsarbeid er av det gode, og at forskriften primært er til for å fremme god helse og velferd for hundene våre.

Vi ber også Mattilsynet vurdere hvordan tiltak og reguleringer skal kunne følges opp for alle som avler på hund, også aktørene som ikke avler innenfor definerte populasjoner der foreldredyrene har samsvarende fenotype og mentale egenskaper, kjent og helsetestet opphav i mange generasjoner bakover mv. Det bør også tas hensyn til at de fleste egenskaper hos hund ikke er forsket på og/eller kartlagt når det kommer til verken arvbarehet og/eller arvegrad.

Svar på spørsmål fra Mattilsynet

1. Bør alle oppdrettere ha plikt til å delta i avlsprogram?

NKK mener alle som driver avl av hund skal omfattes av forskriften, uavhengig av antall kull. Forskriftens virkeområde er i § 2 definert slik:

Forskriften gjelder forhold som påvirker velferden og respekten for dyr i forbindelse med avl av hund.

Forskriften gjelder for dyreholdere, oppdrettere, avlsorganisasjoner, raseklubber og veterinærer. Kapittel 3 gjelder ikke for oppdrettere som har brukt hunder i avl bare én gang, og som ikke gjorde det ved hjelp av inseminering.

Besøksadresse:
Nordåsveien 5
1251 Oslo

Postadresse:
Postboks 52 Holmlia
1201 OSLO

Sentralbord: 21 600 900

Organisasjonsnummer: 937 125 577 MVA
Kontonummer: 1600.40.39983

*Hund til
nytte og glede*

Forskriften må bygge på et likhetsprinsipp der alle som driver oppdrett av hund er omfattet av og må følge samme regelverk og krav. Til sammenligning er det ikke gjort lignende differensiering i forskrifter for andre husdyr, herunder svin, storfe, småfe og hest. NKK kan ikke se at vernet av hunder som brukes i avl for første gang og valper fra første kull skal være dårligere enn for øvrige avlshunder og valper. NKK er derfor av den formening at det ikke er faglig grunnlag for å konkludere ulikt for hund enn for andre husdyr når det gjelder forskriftens virkeområde. Bestemmelser i forskriften som ikke omfatter alle oppdrettere må fjernes eller endres, slik at de omfatter alle på en måte som sikrer at forskriftens formål også oppnås for de som i dag driver uorganisert avl.

2. **Hvordan kan avlsorganisasjonene bidra til sunn avl av andre hundetyper enn de alminnelig anerkjente hunderasene?**

Det er ikke Norsk Kennel Klub som avlsorganisasjon sitt ansvar å bidra til sunn avl av alle hundetyper. Våre «hundetyper» er hunderaser som er klart definert, og som vi har jobbet med i 125 år.

Det er heller ikke NKKs ansvar som avlsorganisasjon å bidra til sunn avl av hunderaser i vårt system dersom oppdretter velger å registrere disse i en konkurrerende avlsorganisasjon eller hos nye aktører. NKK og andre avlsorganisasjoner kan ikke pålegges ansvar for avl som ikke blir eller kan bli registrert hos organisasjonen etter dennes regler.

Det er Mattilsynet, LMD og de aktuelle oppdretternes ansvar å ivareta de andre hundene. Vi tror at forskriften i seg selv – dersom den utformes slik at den når alle som avler på hund – vil være det beste bidraget til sunn avl av hunder/hundetyper ingen i dag tar ansvar for.

3. **Hvordan kan avlsorganisasjoner samarbeide om avlsprogram?**

Det ligger ikke noe krav til at avlsorganisasjoner som egne juridiske enheter pålegges å samarbeide med andre avlsorganisasjoner. Vi skal lage et avlsprogram som omfatter de rasene NKK har ansvar for, det åpnes ikke for at andre organisasjoner kan benytte avlsprogram utviklet av NKK, uten ev. etter særskilt avtale mellom dem og oss. NKKs avlsprogram vil bli åpnet for tilknyttede medlemsklubber med raseforvaltningsansvar.

Forskriften kan etter NKKs vurdering bygge en økende konkurranse mellom avlsorganisasjoner. Den kan også åpne opp for et nytt marked for nye avlsorganisasjoner, gjerne kommersielt fundert med forretningsidé å bistå aktører som i dag ikke registrerer/dokumenterer eller helsetester sine hunder noe sted for at de kan tilfredsstille et minimum av hva som kreves av forskriften. Med mindre Mattilsynet ser for seg å regulere et slikt marked, kan de ikke pålegge selvstendige juridiske enheter, som NKK å samarbeide om produkter (avlsprogram) som også i gitte scenarier kan være konkurrerende.

Avlsprogram må i tillegg (for NKK) være raserettede, og med over 250 raser registrert årlig, vil det medføre over 250 avlsprogram for de 30 000+ hundene vi registrerer årlig. Vi kan ikke se at disse avlsprogrammene kan være nyttige for andre «hundetyper», da disse verken har tilsvarende/sammenlignbare egenskaper og heller ikke samme forutsigbarhet som registrerte rasehunder når det gjelder fysiske og mentale egenskaper og mulige sykdommer/lidelser.

4. **Kan avlsprogram sikre at hundetyper med store utfordringer blir sunne innen rimelig tid?**

NKK vil understreke at uavhengig av hunder/hundetype kan vi under ingen omstendigheter ha en forventning eller mål om at alle hunder skal bli helt sunne gjennom et avlsprogram, men at det her er snakk om at hundene blir sunnere.

For de rasene NKK har ansvar for i dag, vil et vitenskapelig basert avlsprogram fungere godt og kunne gi resultater innen rimelig tid. Bakgrunnen for dette er at selektiv og målrettet avl alltid gir et godt utgangspunkt for å forbedre en rase. Dette gjelder alle de typelike hundene, herunder rasehunder. En forutsetning for å lykkes med et avlsprogram, er imidlertid at alle avlsdyr som deltar i programmet

har kjent opphav. Uten kjent opphav for hundene som skal benyttes i avl, vil resultatet av avlsarbeidet være svært uforutsigbart de første generasjonene. Dette fordi hverken egenskaper eller helsestatus vil være kjent for disse individene, og da kan ingen si noe sikkert om utfallet av de ulike kombinasjonene, ei heller drive målrettet avlsarbeid med forventning om effekt innen rimelig tid. Videre vil det uansett knyttes stor uforutsigbarhet til paringer dersom de to hundene som pares har ulike egenskaper.

Et avlsprogram som inkluderer hunder uten kjent opphav og/eller der foreldredyrene har ukjente/ulike egenskaper, vil gi stor uforutsigbarhet uavhengig av avlsprogram.

Hovedmomenter i NKKs innspill

Utover spørsmålene Mattilsynet har bedt oss svare på, ønsker vi å komme med innspill til flere av bestemmelsene i forskriftsforslaget. I noen tilfeller kommer vi også med konkrete forslag til endringer og forbedringer.

Stamtavler (§§ 3 og 22)

Forskriftens definisjon av stamtavle er ikke presis. NKK foreslår at begrepet stamtavle tas ut av forskriften og erstattes med et mer generelt begrep, som er dekkende for alle hunder. Dette fordi stamtavle er nært knyttet til en nærmere definert populasjon, herunder hunderase. NKK foreslår derfor at stamtavle erstattes av *opphavsdokument* eller *slektsdokument*.

Videre bør det gå klart frem av forskriften hva et slikt opphavsdokument skal inneholde av slekts- og helseinformasjon. NKK foreslår at forskriften blant annet stiller krav om at opphavsdokumentet inneholder informasjon om minimum tre slektsledd/generasjoner.

For å sikre at informasjonen i opphavsdokumentet er riktig er det også avgjørende at det kvalitetssikres av tredjepart.

Med bakgrunn i vårt svar på spørsmål 4 og forslag om krav til opphavsdokumentets innhold, bør det være krav til at man ved hundeavl må kunne dokumentere avlshundenes opphav. NKK foreslår derfor at hunder uten kjent opphav tre slektsledd/generasjoner tilbake, ikke kan benyttes i avl. Subsidiært foreslår vi at hunder uten nevnte opphavsinformasjon må oppfylle gitte krav som tilsvarer de krav forskriften stiller til hunder med opphavsdokumentasjon. Først når hunder oppfyller kravet om opphavsdokument med tre slektsledd/generasjoner, kan de brukes i avl på lik linje med andre hunder som oppfyller kravet.

Innavl (§ 8)

Dette kravet må sees i sammenheng med opphavsdokumentet. Dette fordi det ikke er mulig å si noe om innavl for hunder uten kjent opphav. Slik ordlyden i forskriften er i dag, vil det altså kun være mulig å benytte § 8 på en allerede regulert populasjon med kjent opphav hos individene, og ikke på en uregistrert/uregulert populasjon, da det ikke er noen krav til registrering av mer enn mor og far til oppdrettere utenfor NKK.

Inseminering (§§ 12 og 25)

Forskriften må ta inn i seg at inseminering er en viktig forutsetning for et godt avlsarbeid og ikke et tiltak iverksatt for å kompensere for at hunder ikke evner å pare naturlig. Inseminering bidrar blant annet til å øke det genetiske mangfoldet innenfor raser. Videre er det god dyrevelferd å ikke utsette hunder for lange reiser, og det er smitteforebyggende. Etersom inseminering reguleres i forskriftens § 25, mener NKK det ikke er behov for ytterligere regulering i § 12. Til sammenligning er ikke inseminering av andre husdyr regulert på samme negative måte. NKK foreslår derfor at andre ledd i § 12 slettes.

Subsidiært foreslår NKK at andre ledd i § 12 endres til:

Bestemmelsen i første ledd er ikke til hinder for å benytte inseminering i avlsarbeidet for å øke genetisk variasjon, hindre at hunder utsettes for lange reiser, forebygge smitte eller andre forhold som bidrar til å oppfylle forskriftens formål.

Veterinærens rolle (§§ 18 og 24)

Forskriften legger opp til en veterinærundersøkelse før hunder brukes i avl. Vårt perspektiv er hvordan våre oppdrettere vil oppleve en slik hverdag. Oppdretterne er som følge av denne forskriften avhengige av veterinærenes bidrag gjennom den pålagte veterinærundersøkelsen av voksne hunder før bruk i avl, og det er fra dette ståstedet ønskelig at forskriften ikke legger opp til konkurransefortrinn blant noen av veterinærene som bidrar. Det er nødvendig at terskelen for å delta som veterinær i slike undersøkelser ikke legges for høyt, slik at flest mulig veterinærer kan bidra uten tilleggskvalifikasjoner. Veterinærene bør kunne gjøre sin vurdering uavhengig av hundetype/rase.

NKK foreslår at Mattilsynet gjør en endring i § 18, slik at det blir mulig for veterinæren å gjennomføre en objektiv helseundersøkelse av avlsdyrene, ikke bedrive subjektiv syensing om hva som etter veterinærens oppfatning kan være «unødvendig belastende egenskaper». I tillegg er det mangel på nøyaktig kjent arvbarhet for de fleste egenskaper hos hund, og ordet «arvelig» vil dermed sette veterinæren i et dilemma der det i mangel på faglig forankret dokumentasjon vil kunne bli en subjektiv vurdering av hvilke egenskaper som er arvelige og hvor stor arvbarhet det er av disse. NKK ber derfor om at Mattilsynet fjerner «...og om hunden viser tegn på arvelige egenskaper som kan være unødvendig belastende.»

I tillegg bør ordene «Gentest, blodprøve og andre...» endres til «DNA-test, blodprøve, røntgenundersøkelse og andre....».

Ny ordlyd i § 18 blir da slik:

Oppdrettere skal sørge for at hunder er undersøkt i voksen alder av veterinær før de brukes i avl for første gang. Oppdretterne skal sikre at veterinæren har alle nødvendige og tilgjengelige opplysninger om hundenes helse før undersøkelsen. Veterinæren skal undersøke om hunden er klinisk frisk. DNA-test, blodprøve, røntgenundersøkelse og andre spesielle undersøkelser skal utføres dersom oppdretteren ber om det eller det er krav om det i avlsprogram etter § 23. Veterinæren skal gi oppdretteren en helseattest for hver hund der undersøkelsen og resultatene av undersøkelsen er beskrevet.

Av samme argument som over om å fjerne ordet «arvelige» i § 18, bør også ordet «arvelig» fjernes fra § 24. Videre bør det i § 24 nedjusteres kravene som stilles til veterinærer som undersøker voksne hunder før bruk i avl, for å øke sannsynligheten for at veterinærer bidrar med slike undersøkelser og ikke må tilegne seg tilleggskvalifikasjoner for å delta. Slik punktene a) til f) står i dag, er sannsynligheten stor for at en veterinær vil vegre seg for å undersøke mulige avlsdyr i fare for å ikke ha mulighet til å tilegne seg nok detaljkunnskap om hunden og dens arvelige egenskaper, hvilket avlsprogram den faller innunder osv.

Mattilsynet må vurdere veterinærens rolle når det gjelder å avgjøre mulige avlsprogram hunden kan delta i.

Problemstillinger som vil kunne dukke opp, er:

- Dersom en veterinær godkjenner en renrasert hund til bruk i avl basert på et avlsprogram for rasen, så godkjennes jo ikke partneren. Skal godkjenningen baseres på en forutsetning om at hunden brukes i kombinasjon med en hund av samme type?
- Hvilket avlsprogram skal veterinæren ta utgangspunkt i når en blandingshund godkjennes for avl?
- Dersom det foreligger flere tilgjengelige avlsprogram for hundetypen, hvilket avlsprogram skal gjelde for den spesifikke hund? Skal gjeldende avlsprogram være avlsprogrammet som foreligger hos den avlsorganisasjonen som hunden er registrert i? Veterinæren må i så fall ha IT-system som enkelt kobler det enkelte individ til sin registrerte avlsorganisasjon med tilhørende avlsprogram.

Slik § 24 står i dag, vil den utløse en rekke spørsmål som det pålegges den enkelte veterinær å finne svar på. Hvilken avlsorganisasjon er hunden registrert i? Hvilket avlsprogram skal følges? Hvilken kombinasjon med fardyr skal det gis godkjenning for? Etter NKKs vurdering må det beste her være, som i § 18, å legge opp til at veterinæren kan gjennomføre en objektiv vurdering av enkeltindividet, uavhengig av hundetype og planlagt kombinasjon av foreldredyr. Å ikke knytte enkeltindividet opp til et spesifikt avlsprogram, men heller legge opp til en objektiv vurdering ut fra et faglig ståsted, vil forenkle veterinærens bidrag betraktelig.

Det bør om mulig utarbeides en veileder til veterinærer som deltar i slike undersøkelser, med retningslinjer som omhandler hovedområder på et generelt grunnlag uavhengig av hundetype. En slik veileder kan konkretiseres med eksempler på egenskaper som ikke ansees som utelukkende for mulige avlsdyr (for eksempel manglende hale, manglende pels, korte bein, kort snute, lang rygg osv). Uten slike retningslinjer vil forskriften åpne opp for subjektive meninger for hva en veterinær anser som unødvendig belastende egenskaper. Forskriften må langt på vei baseres på at veterinærens bidrag skal være objektivt.

Ny ordlyd i § 24 blir da:

Veterinærer som undersøker voksne hunder før bruk i avl, skal

a) vurdere forsvarlig om hunden har egenskaper som gjør at den ikke kan brukes i avl

b) gi oppdretteren et faglig forsvarlig og konkret råd om bruk av hunden i avl

c) dokumentere og registrere resultatene av undersøkelsen og rådet slik at opplysningene er tilgjengelige for avlsorganisasjonene, raseklubbene og oppdretterne

Innspill til øvrige bestemmelser

§ 3 Definisjoner

c) *dyreholder*: siden dette er en forskrift som kun omhandler hund vil dyreholder alltid være det samme som hundeholder. NKK foreslår derfor at *dyreholder* endres til hundeholder både i §3 og andre steder i forskriften.

i) *hundetyper*: *alminnelig anerkjente hunderaser, andre hunderaser, grupper av hunderaser og alle slags blandinger av hunderaser*

Denne definisjonen beskriver i realiteten alle hunder, ikke hundetyper. Begrepet hundetyper kan beskrives som «hunder i en definert, avgrenset populasjon som har relativt forutsigbar fenotype og mentale egenskaper». Derfor er dette begrepet ikke egnet til å fange alle hunder. Dersom hensikten med ordet hundetyper er å favne alle hunder som finnes, mener NKK ordet «hunder» kan benyttes.

Ved behov for en nærmere gruppering av hunder, foreslår NKK at vi benytter allerede innarbeidede begreper som rasehund og blandingshund.

j) *stamtavle*: se vår kommentar lenger opp i dokumentet.

§ 11 Aldersgrenser, hviletid og maksimalt antall valpekull

I paragrafens bokstav a) står følgende:

Tisper skal ikke føde med mindre enn 12 måneders mellomrom

NKK foreslår at denne bestemmelsen endres til:

Dersom en tisper pares - og får valper - to ganger med mindre enn 12 måneders mellomrom, må det deretter gå minst 12 måneder til neste paring.

Bakgrunnen for forslaget er at intervallet mellom løpetid hos tisper i gjennomsnitt er 6 måneder, men med store variasjoner (ca. 4-12 måneder). Å sette 12 måneder mellom valpekull som et krav i en forskrift vil vanskeliggjøre arbeidet for mange seriøse oppdrettere dersom tisper har langt løpetidsintervall. Det finnes så vidt vi kjenner til ingen forskning som viser at det ikke er dyrevelferdsmessig forsvarlig at en frisk tisper får to kull i løpet av ett år, så lenge hun deretter får en hviletid på minst 12 måneder før neste kull.

§ 15 Hold av valper sammen med mora

Denne bestemmelsen må endres slik at ordlyden ikke er tvetydig. NKK foreslår at ordlyden endres til:

Valper skal få mulighet til å være sammen med mora, eller ei likeverdig tisper som fungerer som mor, til de er minst 8 uker gamle.

Bakgrunnen for endringsforslaget er at ordlyden slik den står i dag kan misforstås dithen at tisper skal være sammen med valpene frem til de er 8 uker. Det er viktig og av stor dyrevelferdsmessig betydning at tisper får mulighet til ikke å være sammen med valpene hele/store deler av døgnet. Dette er også en viktig del av sosialiseringen av valpene.

§ 16 Melding til Mattilsynet

For å forenkle og effektivisere registreringen, bør ikke forskriften legge opp til at oppdrettere må registrere seg flere ganger hos ulike aktører. Oppdrettere som er registrert i NKK med opplysningene forskriften krever, bør ikke pålegges å registrere seg hos Mattilsynet i tillegg. Det er fullt mulig å få på plass IT-tekniske løsninger som gjør det mulig for NKK å dele disse opplysningene med Mattilsynet. NKK foreslår følgende endring i § 16:

Oppdrettere skal så snart som mulig melde fra til Mattilsynet, godkjent avlsorganisasjon eller raseklubb om aktiviteten.

NKK kan ikke se at forskriften stiller krav om godkjenning eller registrering av avlsorganisasjoner. Dersom Mattilsynet skal føre tilsyn og sikre regelverksetterlevelse, mener NKK det er en forutsetning at alle avlsorganisasjoner godkjennes eller i det minste registreres hos Mattilsynet.

§ 21 Deltagelse i avlsprogram

Bestemmelsen pålegger alle oppdrettere å delta i avlsprogram etter § 23. Det åpnes imidlertid for at dersom det ikke finnes avlsprogram for oppdretters hundetype, kan oppdretter selv lage et slikt avlsprogram i form av krav i avlsplanen. NKK mener det er uakseptabelt at oppdrettere av hunder som ikke har en avlsorganisasjon kan bruke sin avlsplan som avlsprogram. Utarbeidelse av et avlsprogram som oppfyller forskriftens krav er et omfattende og krevende arbeid, som ikke kan pålegges en enkelt oppdretter. Konsekvensen av bestemmelsen slik den står i dag er at disse oppdretterne reelt sett ikke iverksetter avlsprogrammer for sitt oppdrett og at de derfor ikke følger de samme strenge kravene som oppdrettere av hunder tilknyttet en avlsorganisasjon er pålagt. Resultatet blir at forskriften reelt sett ikke regulerer avl av alle hunder/hundetyper, men kun hunder tilknyttet en avlsorganisasjon.

§ 22 Register og stamtavler

Avlsorganisasjoner kan ikke pålegges å registrere og lage stamtavler for alle hundetyper. All den tid en avlsorganisasjon stambokfører hunder innebærer det at den samtidig tilrettelegger for avl, jf. dom fra tingretten. Når det så videre i § 23 bokstav b) står at *Avlsorganisasjoner og raseklubber skal ha eller være tilsluttet avlsprogram som inneholder spesielle krav til avl for hver hundetype som avlsorganisasjonen eller raseklubben legger til rett for avl av*, oppfatter vi at avlsorganisasjonene faktisk pålegges å ha avlsprogram for alle hundetyper.

Som vi har gjort rede for under punktet ser NKK store utfordringer med avlsprogram for hunder uten opphavsdokumentasjon, da det etter vår oppfatning ikke er mulig å lage slike program når det ikke finnes informasjon tilgjengelig om disse hundene til å gjøre vurderinger nødvendig for å lage et avlsprogram som oppfyller kravene i forskriftsforslaget.

Når det gjelder bruk av begrepet *register* og *registrering* bør det i forskriften klart skilles mellom det som handler om ID-registrering og det som dreier seg om registrering av hunder hos en avlsorganisasjon. NKK foreslår at begrepene ID-register/ID-registrering og hunderegister/hunderegistrering tas inn i forskriften. Disse begrepene bør også defineres i § 3.

Med vennlig hilsen

Avdelingsleder helse og registrering
for Norsk Kennel Klub